

دولت نصف راه شفافیت داده‌های اقتصادی را رفت

صفحه ۸

آمار و اخبار چه می‌گویند

گرمای هفته قبل بی‌سابقه نبود

روزنامه خبری تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۱۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل جدید رادیو مضمون:
روایت‌سال‌های جنگ

شماره مسلسل ۴۶۶۶
پخشیه ۱۵ مرداد ۱۴۰۲
۱۹ مهر ۱۴۴۵
۲۰ آگوست ۲۰۲۳
شماره ۳۹۲۸

۲ صفحه

پمپئو می‌ترسد

در کتاب تازه انتشار یافته وزیر خارجه سابق آمریکا از زندگی زیر سایه جنایت فرودگاه بغداد جزئیات جدیدی رونمایی شده است

پاکستان ناخوش

با محکوم شدن عمران خان نخست‌وزیر سابق پاکستان به ۳ سال زندان بار دیگر موجی از ناآرامی سراسر این کشور را در بر گرفت

ضمانت اجرایی چالش جدی نقشه جامع علمی است

رئیس جهاد دانشگاهی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

یادداشت

هند و عبور از باور سنتی آسیا برای آسیایی‌ها

هند، هم در واشنگتن و هم در پاریس جایگاه برجسته‌ای داشت. به عنوان مثال در پاریس نخست‌وزیر مودی و رئیس‌جمهور مکرون بیانیه‌ای را در مورد نقشه‌راه هند و پاسیفیک برای همکاری‌های گسترده‌تر صادر کردند. این برای اولین بار بود که هند موافقت می‌کند که با یک قدرت استعماری سابق در اقیانوس هند همکاری کند. در واقع این توافق از کنار گذاشتن همان اصل تقریباً مقدس در سیاست خارجی هند حکایت داشت، اصلی که بر دور نگاه داشتن قدرت‌های استعماری و برون منطقه‌ای از اقیانوس هند تأکید می‌کرد. روشن است که این رویکرد در قبال آمریکایی‌ها هم دنبال شده است. مشارکت استراتژیک هند با واشنگتن امروز در یک زمینه منطقه‌ای خاص... هند و پاسیفیک... تثبیت شده است، چنانکه بیانیه مشترک مودی و جو بایدن در ماه گذشته، در یک بخش از آن شامل مشارکت استراتژیک در هند و پاسیفیک از طریق «کوآد» بود. مودی و بایدن همچنین متعهد به همکاری نزدیک در دیگر پلتفرم‌های منطقه‌ای شدند.

راجا موهان معتقد است که ردیابی چینی‌ها در این رویکرد تقاطعی اخیر سیاست خارجی هند کاملاً برجسته و مشهود است. همچنان که بر مشکلات با چین در سال‌های اخیر افزوده شده است، دهلی ترتیبات هند و پاسیفیک و ابتکار کواد پیشنهادی ژاپن و مورد حمایت آمریکا در شرق آسیا را با آغوش باز پذیرفته است. در سمت غرب نیز هند به چهارچوبی که «آی ۲ یو ۲» نامیده شده و اسرائیل، امارت متحده عربی، آمریکا و هند را شامل می‌شود، ملحق شده است. از نظر راجا موهان اگر مشکلات هند با چین شکل عمیق‌تری پیدا کند، تصور وضعیتی آرام در سازمان‌هایی چون شانگهای و بریکس هم دشوار خواهد بود. همچنین این نکته نیز مشهود است که تعاملات اخیر هند با قدرت‌های غربی در مقایسه با تعامل این کشور با روسیه و چین، رو به رشد بوده است. در نهایت تحلیلگر ارشد موسسه جامعه آسیا بر این نظر است که اکنون هند به سوی کسب دیدگاهی یکپارچه از منافع خود در حال حرکت است و البته آن را از طریق مشارکت‌های جدید و متقاطع منطقه‌ای و جهانی دنبال می‌کند؛ همان طور که جایشانکار هفته گذشته به رهبران آسیای جنوب شرقی گفت از منظر دهلی نو اکنون کواد می‌تواند تکمیل‌کننده «آسه‌آن» و نهاد‌های تحت رهبری آن باشد. راجا موهان معتقد است که هند توانایی پیشبرد چنین رویکردی تقاطعی و شکل دادن به یک چهارراه میان همسایگان وسیعش و قدرت‌های جهانی را دارد؛ چرا که هند در حال تبدیل شدن به یک موجودیت اقتصادی بزرگ، با وزن ژئوپلیتیکی مهم است.

محاسباتی هند در موضوع روابط با همسایگان جست‌وجو کرد. در واقع هندی‌ها این مهم را نادیده گرفته بودند که غالب تهدیدها برای یک کشور از جانب همسایگانش برمی‌خیزد. در هر حال همه این شرایط موجب شد تا اصول غیرواقع‌گرایانه سیاست خارجی هند با رادیکالیسم اقتصادی جهان سوم (تحت لوای غیرمتعهد‌ها و جی ۷۷) ترکیب شده و هند را بیش از پیش از شرایط واقعیات در آسیا دور کند.

افزایش تعاملات منطقه‌ای؛ نقطه شروع تغییر در سیاست خارجی هند

موهان بر این اعتقاد است که تنها پس از جنگ سرد و اجبار هند برای آزادسازی اقتصادی‌اش این بود که اوضاع سیاست خارجی هند تحول خود را آغاز کرد. در چهارچوب این تحول که ظاهر او آن را روندی مثبت تلقی می‌کند، عدم وجود رقابت قدرت‌های بزرگ موجب شد که هند بازگشتی بزرگ به منطقه داشته باشد. در همین راستا شاهد هستیم که تعامل منطقه‌ای هند با بخش‌های بزرگی از آسیا و اقیانوس هند، اولویت بیشتری در مقایسه با بحث‌هایی چون نظم نوین اقتصادی جهانی در قالب‌هایی چون سازمان ملل و غیرمتعهد‌ها پیدا می‌کند. بدین ترتیب نقطه تمرکز جدید هند روی تجارت و سرمایه‌گذاری و اتصال روابط با همسایگانش در آسیا قرار می‌گیرد. همان مسائلی که به مدت طولانی از آنها غفلت شده بود.

در عین حال در این هنگام دهلی نو با همدستی با مسکو و در راستای ترویج جهان «چندقطبی»، وارد مجامعی چون آرای سی (مشکل از روسیه، چین و هند) و بعد از آن بریکس شده و عملاً قانون نانوشته حفظ فاصله از قدرت‌های بزرگ را شکست. هند همچنین با فشار برای عضویت در سازمان همکاری شانگهای که توسط قدرت‌های بزرگ روسیه و چین ترویج می‌شد، قاعده خود برای جدا نگاه داشتن روابط منطقه‌ای و جهانی از یکدیگر را زیر پا گذاشت؛ آن هم به دلیل آنکه از نفوذ سومین قدرت یعنی ایالات متحده در حیط خلوت خود جلوگیری کند.

هند در عصر تلاقی سیاست‌های منطقه‌ای و جهانی

موهان با اشاره به ملاقات‌های انجام‌شده میان مودی و روسای جمهور آمریکا و فرانسه، تأکید می‌کند که اگرچه تمرکز اصلی این ملاقات‌ها بر مسائل دفاعی و تکنولوژی پیشرفته بود، اما بحث بر سر وضعیت محدوده سرزمینی اطراف

جایشانکار، وزیر امور خارجه هم با حضور در جاکارتا و بانکوک، به چانه‌زنی با شرکای آسیایی بر سر موضوعات مختلف می‌پردازد. از نظر موهان این رویکرد دوگانه مقامات دهلی نو می‌تواند ریشه در یک شناخت مهم داشته باشد؛ تلاقی رقابت قدرت‌های بزرگ با ژئوپلیتیک منطقه‌ای نیاز به مراقبت مداوم دارد.

آسیا برای آسیایی‌ها؛ رویکرد سنتی سیاست خارجی هند

پیش از آنکه به بحث اصلی موهان در رابطه با چگونگی تلاقی سیاست‌های منطقه‌ای و جهانی دهلی نو در دوران جدید بپردازیم، شاید بهتر باشد تا به تحلیلی که او از رویکردهای قدیمی و سنتی سیاست خارجی هند در سطوح منطقه‌ای و جهانی ارائه می‌دهد، نگاهی داشته باشیم. در این راستا موهان معتقد است که از زمان استقلال تاکنون، روابط هند با همسایگانش به‌عنوان موضوعی کاملاً مجزا از روابط این کشور با قدرت‌های بزرگ در نظر گرفته شده است. ریشه این تصمیم‌گیری هم از آنجا سرمنشأ می‌گرفت که دهلی نو خود را ملزم می‌دید که قدرت‌های بزرگ را از منطقه دور نگاه دارد تا یک محدوده صلح در آسیا ایجاد کند. در واقع این یک نوع ایزوله کردن منطقه از نفوذ قدرت‌های بزرگ بود که ایده‌هایی چون آسیا برای آسیایی‌ها و امنیت اقیانوس هند بدون قدرت‌های بزرگ را در پشت‌سر خود داشت. اما به نظر راجا موهان، گذشت زمان نشان داد این ایده کاملاً ناکام و صرفاً در حد یک توهم بزرگ بوده است. وی در میانه مباحث خود به سه عامل به‌عنوان دلایل ناکامی این رویکرد اشاره می‌کند؛ در وهله اول در همان سال‌های ابتدایی بعد از استقلال دهلی متوجه شد که نه قدرت آن را دارد که جلوی ورود قدرت‌های بزرگ را بگیرد و نه می‌تواند از همسویی همسایگان خود با قدرت‌های بزرگ جلوگیری کند. دومین دلیل را باید در تضاد این رویکرد با اهداف واقع‌گرایانه سیاست خارجی هند جست‌وجو کرد. به‌عنوان نمونه طی این سال‌ها دهلی همواره بر این موضوع تأکید داشت که معیار اصلی عضویت در جنبش عدم تعهد، فقدان وجود پایگاه‌های خارجی در خاک یک کشور است. در تعبیری دیگر براساس این تعریف، اعضای جنبش عدم تعهد نباید هیچ گونه همکاری استراتژیک نظامی عمیق با قدرت‌های بزرگ داشته باشند. اما موهان معتقد است این برداشت جوهره و عصاره سیاست بین‌الملل را نقض می‌کند؛ همان جوهره‌ای که می‌گوید حاکمیت باید خودش را با هر منبعی که قادر به بسیج آن است، حفظ کند و در این مسیر نمی‌تواند ایدئولوژی را بر بقای خود مقدم تصور کند. در نهایت سومین دلیل ناکامی این تئوری را باید در اشتباه

میراحمد رضا مشرف
پژوهشگر حوزه بین‌الملل

در ماه‌های اخیر سیاستمداران و دستگاه دیپلماسی هند دوران به‌شدت پرکاری را پشت‌سر می‌گذارند. سفرهای پشت‌سر هم و بدون وقفه نخست‌وزیر مودی به کشورهای متعددی همچون آمریکا، فرانسه، مصر و امارات متحده عربی و در کنار آن سفرهای وزیر امور خارجه به جاکارتا و بانکوک از یک‌سو و میزبانی هند از نشست‌های بزرگ و مهمی مانند اجلاس رهبران جی ۲۰ و نشست مجازی سران سازمان همکاری شانگهای از سوی دیگر، همگی حکایت از آن دارد که تحولات بزرگی در سیاست خارجی هند در حال وقوع است. اما سوال اساسی این است که چنین تحولاتی در عرصه سیاست خارجی، هند را به چه سمت و سویی سوق خواهد داد؟ آیا این دگرگونی‌ها را می‌توان آغاز عصری جدید در رویکردهای بین‌المللی این کشور تلقی کرد یا اینکه آن را باید صرفاً افزایش تحرکات دیپلماسی در امتداد مسیر سیاستگذاری‌های پیشین دانست؟ پاسخ به این پرسش همان نکته‌ای است که مورد توجه «سی راجا موهان»، عضو ارشد موسسه سیاست جامعه آسیا و سردبیر بخش بین‌الملل روزنامه هندی ایندین اکسپرس قرار گرفته است. موهان در تحلیل اخیر خود در روزنامه ایندین اکسپرس ضمن توجه به افزایش تحرکات دستگاه دیپلماسی هند، نیمی‌نگاهی نیز به خط‌سیر این دیپلماسی و تفاوت‌های بنیادین آن با رویکردهای دهلی‌نور گذشته می‌اندازد. در این مطلب می‌کوشیم رؤس مطالب و مهم‌ترین نکات را که موهان در رابطه با تحولات سیاست خارجی هند مورد توجه و تیزه‌وتحلیل قرار داده است، بازخوانی کنیم.

دیپلماسی هند و مسیر دوگانه روابط منطقه‌ای و جهانی

سی راجا موهان تحلیل خود از وضعیت دیپلماسی هند را با بحث در مورد افزایش همزمان تحرکات دستگاه سیاست خارجی این کشور در دو سطح منطقه‌ای و جهانی آغاز می‌کند. در این راستا وی با اشاره به سفرهای مودی به واشنگتن و پاریس، آن را نشانه شتاب‌گیری و ارتقای روابط دهلی نو با قدرت‌های بزرگ جهانی ارزیابی می‌کند. اما از نظر وی نکته مهم این است که دهلی نو همزمان با اتخاذ این رویکرد جهانی، همچنان به ارتقای بازی خود در مناسبات آسیایی و منطقه‌ای هم ادامه می‌دهد. تصمیم مودی برای توقف در قاهره در راه بازگشتش از واشنگتن و سفر وی به ابوظبی در مسیر مراجعت از پاریس، نشان می‌دهد که دهلی‌نوتمایلی به کم‌کاری در آفریقا و آسیا و آب‌های متصل‌کننده آنها با یکدیگر ندارد. از سوی دیگر همزمان با سفرهای مودی،

“مضمون”

@radiomazmoon

رادیومضمون

کاری از گروه پادکست‌های همیشه در میان

روزنامه فرهیختگان